

LA BATALLA DE L'EBRE

26 de març i 2 d'abril de 2017

El 25 de juliol del 1938 el Govern de la República presidit pel doctor Negrin va decidir realitzar una gran ofensiva al riu Ebre per evitar la més que probable derrota de la República per l'Exercit nacional del general Franco.

Durant els dos anys que durava la Guerra Civil espanyola, l'Exèrcit de la República gairebé només havia sofert derrotes. L'Exercit nacional, més ben armat pels alemanys i els italians i amb més bons comandaments professionals, guanyava la immensa majoria de les batalles. Els republicans, amb menys armament, de pitjor qualitat i comandants menys preparats, no havia aconseguit vèncer en cap batalla decisiva.

El Govern de França, alarmat per les amenaces d'Hitler d'atacar França en qualsevol moment i desencadenar una nova guerra mundial, va obrir la frontera dels Pirineus per deixar entrar a Catalunya 25.000 tones de material de guerra de procedència russa perquè els republicans resistissin als nacionals aliats d'Hitler.

França volia guanyar temps per evitar que la República espanyola fos derrotada i a continuació ser atacada per Alemanya, tal com va succeir. La URSS -actual Rússia- també temia ser atacada per Alemanya, la qual cosa també va succeir. A tota Europa hi havia una por espantosa a que Alemanya comencés una nova guerra mundial i la Guerra Civil espanyola molts temien que n'era el preludi.

Amb l'armament rus que va travessar la frontera dels Pirineus es va poder armar l'anomenat Exèrcit de l'Ebre amb uns 130.000 soldats, 200 canons i uns 150 avions nous. Aquest exèrcit era el millor que tenia la República de tots els altres que tenia a la resta de l'Espanya republicana. El Govern esperava detenir als Nacionals durant uns mesos i esperar al començament de la Segona Guerra Mundial i llavors rebre l'ajuda de l'Exèrcit francès i fins i tot guanyar la guerra. Pel contrari, si perdia la batalla i no esclatava la Segona Guerra Mundial la guerra estava perduda per la República.

Els Nacionals després de l'ofensiva republicana també van concentrar les millors tropes a l'Ebre: 185.000 soldats, 500 canons, 400 avions, és a dir, el doble d'armament i sobretot munició i recanvis il·limitats proporcionats per Alemanya; mentre els republicans es quedaven novament sense subministres i municions perquè França per pressions internacionals i internes va tancar de nou la frontera. Amb la frontera tancada la guerra estava perduda per la República.

Durant els 115 dies que va durar la batalla de l'Ebre l'aviació i l'artilleria nacionals molt superiors a la republicana va massacrar els pobres soldats republicans cada vegada més mal armats. La famosa Lleua dels Biberó formada per tots els nois catalans de 17 i 18 anys va sofrir un nombre espantós de morts i ferits. Els nois eren enviats a primera línia de combat sense pràcticament instrucció i eren morts o ferits ràpidament. Els soldats més grans, fins als 35 anys, deixaven dona i fills i això augmentava la seva angoixa. La matança semblava que no tenia final.

El 16 de novembre l'Exèrcit republicà derrotat tornava a travessar l'Ebre en retirada. Havia tingut 20.000 morts, 30.000 ferits i malalts greus i 20.000 presoners -que tornarien a ser enviats a la guerra pels nacionals o enviats a les presons militars o executats-. Els soldats nacionals també varen patir enormement amb 10.000 morts, 35.000 ferits i malalts greus i 5.000 presoners. La Batalla de l'Ebre fou la més sagnant de tota la Guerra Civil espanyola.

Un mes després de l'acabament de la batalla, els Nacionals començaven la conquesta de Catalunya. L'Exèrcit de la República desmoralitzat i amb escassíssim armament només feia que retirar-se. Milers de morts i ferits es van produir durant els combats a Catalunya. L'aviació nacional fins i tot atacava les columnes de refugiats civils que marxaven cap a França. Gran part dels pobles i ciutats foren bombardejats incessantment per forçar la retirada de la població mitjançant el pànic. Finalment 500.000 persones de Catalunya i de la resta d'Espanya es varen exiliar a França per por de les represàlies dels nacionals. Molts no varen tornar mai més. Milers varen morir als camps d'extermini nazis de Matthausen, Ravensbruck i d'altres.

Sis mesos després de l'acabament de la Guerra Civil espanyola començava la Segona Guerra Mundial tal com havien previst els dirigents de la República. Començava la major matança que ha sofert la humanitat fins al dia d'avui. En bona part la Guerra Civil espanyola fou el preludi de la Segona Guerra Mundial.

Enrere quedava un "riu de sang" tal com han dit molts historiadors, i milers de joves dels dos bàndols morts, ferits, desapareguts... Fins i tot avui en dia encara es recuperen restes d'aquests xicots víctimes innocents en la seva immensa majoria.

Rememorarem aquests fets amb una sortida diferent. Ens farà de guia durant tota la sortida l'historiador Josep Guàrdia i visitarem alguns dels escenaris on es desenvolupà aquesta tràgica batalla.

La primer parada serà al **Pont de ferro** a Flix. Després visitarem l'edifici memorial de les **Camposines**, espai de record a tots els soldats desapareguts durant la batalla, que pertany al municipi de La Fatarella. Acabarem al mirador de la **Serra de Pàndols**, al municipi del Pinell de Brai. Finalitzades les visites dinarem en un restaurant de la zona.